EU- ja kauppapolitiikka
EK Bryssel
Santeri Suominen

5.10.2021

EU:n kestävän kasvun rahoituksen strategia
Talousvaliokunnalle asiassa E 26/2018 vp

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Elinkeinoelämän keskusliitto EK:lta lausuntoa otsikkoasiassa. EK esittää lausuntonaan seuraavan.

Valtioneuvoston selvitys - Kestävän rahoituksen strategia
E 26/2018 vp

EU:n komissio antoi 6.7.2021 päivitetyn kestävän rahoituksen strategian. Kestävän rahoituksen strategian tavoitteena on ohjata pääomavirtoja entistä paremmin tukemaan siirtymää kestävämpään talouteen. Kestävyydellä tarkoitetaan tässä yhteydessä ilmastonmuutoksen lisäksi biodiversiteettiä, meri- ja vesivaroja, saastumisen ehkäisyä ja kiertotaloutta sekä ESG-kriteereitä yleisesti.

Pääomavirtojen ohjaaminen on tavoite, joka tarkoittaisi, että jatkossa rahoitusta siirtyisi ei kestävänä pidetyistä ja etenkin kestävyydelle haitallisista yrityksistä ja sijoituskohteista kestävämpiin vaihtoehtoihin. Tähän liittyen kestävyyteen liittyvien käsitteiden määrittelyllä on merkittävä rooli rahoituksen ohjaamisessa. Käsitteiden määrittelyyn liittyy epävarmuutta, kuten millaisia taloudellisia toimia ja sektoreita pidettäisiin tulevaisuudessa kestävinä.

EK pitää Suomen kantaa perusteltuna.

EK tuo kuitenkin tässä muistiossa esiin eräitä näkökohtia, joita EK painottaa kestävän rahoituksen ja taksonomian eli ns. sijoitusten kestävyysluokitusjärjestelmän jatkokehittämisessä. Mainitut näkökohdat ovat myös seikkoja, joita EK toivoo Suomen pitävän aktiivisesti esillä EU:n lainvalmistelussa.

<u>1 Ilmastoa koskevan taksonomian laajentaminen</u>

Komissio on laajentamassa keväällä 2021 annettua kestävän rahoituksen taksonomian ilmastoa koskevaa delegoitua säädöstä maatalouden sekä joidenkin energia- ja tuotantosektoreiden osalta. Täydentävä delegoitu säädös kattaisi ydinenergian toiminnot ottaen huomioon kuitenkin niitä koskevan meneillään olevan arviointityön. Lisäksi se kattaisi maakaasutoiminnot taksonomia-asetuksen sallimissa rajoissa. Täydentävä delegoitu säädös on tarkoitus antaa syksyllä 2021.

EK pitää erittäin tärkeänä, että mainitut täydennykset toteutetaan. Etenkin ydinvoima tulee sisällyttää taksonomiakriteereihin.

2 Sosiaalinen taksonomia ja taksonomian laajentaminen

Komissio tutkii myös taksonomia-asetuksen soveltamisalan mahdollista laajentamista **sosiaalisiin toimintoihin** sekä **ympäristön kannalta merkittävää haittaa aiheuttaviin toimintoihin** sekä toimintoihin, joilla ei ole merkittävää vaikutusta. Tähän tarkasteluun komissiota velvoittaa taksonomia-asetuksen tarkastelulauseke. Se velvoittaa komission tekemään ja julkaisemaan raportit kyseisistä laajennuksista. Komissio julkaisee vuoden 2021 loppuun mennessä raportin, jossa kuvataan sellaiset säännökset, jotka olisivat tarpeen taksonomia-asetuksen soveltamisalan laajentamiseksi.

EK suhtautuu erittäin kriittisesti näihin kaavailuihin. Olemme huolissamme myös valmistelun laadusta, sillä valmistelua tehdään kiireellä. On muistettava, että vaikka taksonomia-asetus on voimassa, sen vaatimuksia ei vielä käytännössä sovelleta markkinoilla. Näin ollen jatkovalmistelun suhteen tulisi ottaa aikalisä.

Markkinoilla ei ole vielä käytännön kokemusta taksonomian soveltamisesta ja mekanismin toimivuudesta. Toisin sanoen emme tiedä, onko taksonomia toimiva järjestelmä ja vastaako se sille asetettuihin tavoitteisiin vihreän siirtymän vauhdittamisessa ja hiilineutraaliin talouteen siirtymisessä. Taksonomian laajentaminen uusille alueille on näin ollen hyvin ennenaikaista. EK ei kannata tässä vaiheessa sosiaalisen taksonomian ja ”merkittävää haittaa” -taksonomian valmistelua.

EK pitää myös erittäin huolestuttavana, että komission johtama kestävän rahoituksen asiantuntijatyöryhmä (”Platform”) on ryhtynyt valmistelemaan sanottuja laajennuksia taksonomiaan, vaikka taksonomia-asetuksen sanamuodon mukaan ensin tulisi arvioida näiden laajennusten tarpeellisuus ylipäätään. EK:n tiedossa ei ole, että tällainen arviointi olisi asianmukaisesti tehty tai että sellainen olisi jossain saatavilla. Platformin suorittamat konsultaatiot asiassa eivät riitä vaikutusarvioiksi, joiden perusteella tällaiseen jatkovalmisteluun voitaisiin perustellusti ryhtyä paremman sääntelyn vaatimukset huomioiden.

EK korostaa, että ns. negatiivisen taksonomian valmisteluun saattaa liittyä yllättäviä riskejä markkinahäiriöistä. Katsomme, että tällaiset riskit tulisi vähintäänkin arvioida asianmukaisesti ennen kuin valmistelua jatketaan taksonomian ulottamisesta ympäristön kannalta merkittävää haittaa aiheuttaviin taloudellisiin toimintoihin. EK on vastustanut taksonomian valmistelun alusta saakka tällaista black-, brown- tai red-listingiä eli negatiivista taksonomiaa.

Pääomamarkkinoilla on nähtävissä selvä kehitys, jossa pääomia pakenee fossiilisista sijoituskohteista. Markkinaehtoinen kehitys on käynnissä, jolloin EK ei näe tarvetta julkisen vallan puuttumiselle tilanteeseen. Tällainen interventio olisi omiaan häiritsemään markkinaehtoista

myönteistä kehitystä. Taksonomian ydinidea vihreiden sijoituskohteiden luokittelusta tulisi tässä vaiheessa olla varsin riittävä toimi pääomien houkuttelemiseksi kestäviin kohteisiin.

3 Taksonomian ympäristökriteerit muille toimille kuin ilmastolle

Komissio tulee antamaan taksonomian neljän muun ympäristötavoitteen (vesi, kiertotalous, saastuminen ja biodiversiteetti) osalta delegoidun säädöksen vuoden 2022 ensimmäisellä puoliskolla. Delegoitua säädöstä sovellettaisiin vuodesta 2023 alkaen. Tätä kirjoitettaessa Platformin konsultaatio on hiljattain sulkeutunut Platformin ensimmäiseen ehdotukseen näiksi teknisiksi ympäristöä koskeviksi kriteereiksi.

EK toteaa, että Platformin ehdotukseen liittyy merkittäviä puutteita ja epäjohdonmukaisuuksia, joita tulisi jatkotyöstää Platformin toimesta ennen kuin se jättää oman esityksensä EU:n komissiolle kriteereistä. Ympäristökriteerejä koskeva esitys on yli 1100-sivuinen tekninen dokumentti.

Esimerkinomaisesti voi todeta, että esim. liikenteen osalta esitys tarkoittaisi seuraavaa.

> Ehdotus lähtee siitä, että meriliikenteessä tulisi olla nollapäästöt 2025 alkaen. Lisäksi asetettaisiin meriliikenteelle operatiivisia kriteerejä, kuten nopeusrajoituksia (max. 10 solmua, rahti 12 solmua). Sisävesiliikenteessä ei olisi sallittua polttoaineiden kuljetukset, vaarallisten aineiden kuljetukset, metsäkatoa aiheuttavat tuotteet, kuten soija, puutavara, palmuöljy tai naudanliha (ellei sertifikaattia). EK toteaa, että esitys on huomattavan tiukka ja sen taloudelliset vaikutukset ja vaikutukset suomalaisen elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin tulisi arvioida erittäin huolellisesti.

4 Yritysten raportointi

EK toteaa tässä yhteydessä vain lyhyesti, että yritysten kestävyysraportointi on merkittävässä murroksessa ja muutoksentilassa johtuen pitkälti EU:n kestävän rahoituksen strategiasta.

> Ensinnäkin taksonomia-asetus itsessään tuo merkittäviä uusia raportointivaatimuksia yhtiöille ja liikkeeseenlaskijoille. Näiden velvoitteiden tarkka sisältö on edelleen osin hämärän peitossa markkinaosapuolille ja sääntely on kuitenkin tulossa voimaan ensi vuonna.

Tämän lisäksi finanssialan kestävyysraportointivaatimukset[1] tulevat heijastumaan yritysrahoitukseen ja sitä kautta koko pk-yrityskenttään.

Kolmanneksi EU:n komissio antoi keväällä 2021 direktiiviesityksen yhtiöiden kestävyysraportoinnista.[2] Hyväksytyksi mahdollisesti tullessaan esitys laajentaa merkittävällä tavalla yhtiöiden kestävyysraportointivelvoitteita. EK on lausunut hankkeesta myös erikseen.

5 Kestävä yhtiöoikeus

Komissio aikoo antaa yritysten hallinnointiin (corporate governance) liittyvän aloitteen vuonna 2021. EK suhtautuu erittäin kriittisesti komission kaavailuihin tältä osin. Kuten EK on aiemmin lausunut, aloitteen vaikutusarviot ja taustaperustelut ovat huomattavan puutteelliset. Tätä kuvastaa osaltaan se seikka, että komission piti alun perin antaa esitys viime kesänä, mutta EU:n Regulatory Scrutiny Board, RSB:n antaman kriittisen lausunnon vuoksi esitystä odotetaan annettavaksi 27.10.2021.

Hankkeen ristiriitaisuutta ja valtavirran yhtiöoikeudesta poikkeamista kuvastanee hyvin se poikkeuksellinen seikka, että esim. Harvard Law School on ottanut hyvin kriittisesti kantaa EU-komission lainsäädäntöaikeisiin yhtiöiden hallinnoinnin saralla.

6 Yleistä uusitusta kestävän kasvun rahoituksen strategiasta

Monet uusitun strategian sisältämät toimet ovat yleisellä tasolla lähtökohtaisesti tuettavia, mutta on huomioitava, että toimet voidaan toteuttaa monella eri tavalla. Tämän takia Suomen kannat etenkin strategiassa mainittuihin lainsäädäntöehdotuksiin muodostetaan myöhemmin erikseen, kun kyseiset sääntelyehdotukset annetaan ja niiden lopullinen sisältö ja yksityiskohdat ovat tiedossa. EK pitää tätä perusteltuna ratkaisuna.

EK korostaa, että finanssialan vakavaraisuussääntely määrittää koko finanssisektorin vakautta, ja sillä on suuri vaikutus myös pankkien mahdollisuuksiin rahoittaa yrityksiä. On tärkeää säilyttää vakavaraisuussääntelyn riskiperusteisuus, jotta emme päädy hinnoittelemaan riskejä väärin poliittisten tavoitteiden vuoksi, tai heikennä tarpeettomasti rahoittajien mahdollisuuksia palvella yrityksiä.

Muilta osin EK viittaa Finanssiala ry:n lausuntoon asiassa ja yhtyy siihen.

---

[1] Finanssialan kestävyysraportointiasetus (virallisesti ”asetus kestävyyteen liittyvien tietojen antamisesta rahoituspalvelusektorilla”) / Sustainable Finance Disclosure Regulation – https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019R2088&from=EN

[2] EC 21.4.2021 Proposal for a Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)